

VANDAAG OP DFT.NL

- Hoe reageren de beurzen op het laatste nieuws over coronavariant Omikron?
- Column Danielle Braun

AUTOBRANCHE

Verkoop motors en caravans gestegen

De omzet in de auto- en motorbranche is in het derde kwartaal opnieuw gestegen. Met name motoren en caravans zijn populair, zo blijkt uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Ten opzichte van een jaar eerder is er door de sector ruim 5% meer omgezet.

De motorbranche is met 16,7% meer omzet koploper. 2021 blijkt verder een goed caravanjaar te worden: in augustus waren er al meer verkocht dan in heel 2020.

Importeurs van nieuwe auto's deden het minder goed. Dat wordt veroorzaakt door een tekort aan computerchips en logistieke problemen.

PANIEK

Reisbureaus betreuren vliegverbod Zuid-Afrika

Het ingestelde vliegverbod voor landen in zuidelijk Afrika betekent 'weer een harde klap' voor gespecialiseerde reisbureaus. De Vereniging van Kleinschalige Reisorganisaties (VvKR) zegt in een reactie de 'paniek' rondom het verbod te betreuren.

Volgens de VvKR zorgt de term vliegverbod voor 'veel onnodige onrust' bij reisbedrijven en hun klanten.

„Met name aanbieders naar verre bestemmingen hebben het zwaar te verduren en in het bijzonder de kleinschalige reisspecialisten die vanuit huis hun bedrijf runnen”, aldus VvKR.

BELEGGERSAGENDA

De beursweek staat waarschijnlijk in het teken van de nieuwe coronavariant. Het nieuws over Omikron zorgde vrijdag al wereldwijd voor een schok op de aandelenbeurzen. De AEX-index in Amsterdam dook 3,2%, de belangrijkste graadmeters in Frankfurt, Londen en Parijs leverden tot 4,8% in en ook in New York was sprake van stevige verliezen. Er staan in de nieuwe beursweek nauwelijks nog bedrijfsresultaten van grote bedrijven in de agenda. Wel krijgen beleggers weer veel macro-economische

cijfers te verwerken. **MAANDAG** • Update over de omzet van de detailhandel in Nederland. CBS publiceert producentenvertrouwen november. **DINSDAG** • Werkgelegenheid in werkleloosheid Duitsland. Economische groei België. **WOENSDAG** • Ondernemersvertrouwen Duitsland. Werkgelegenheid VS. EMU-Schuld Nederland. **DONDERDAG** • Werkloosheid België. Autoverkoop Frankrijk. Werkloosheid VS. **VRIJDAG** • Industriële Productie Frankrijk. Ondernemersvertrouwen VS.

Onderzoek Nibud en Rabobank: beleggen populair, maar risico's zijn vaak onbekend

Kwart jongeren zet in op crypto

Ruim een kwart van de jongvolwassenen tussen de 18 en 30 jaar belegt in crypto. Dat blijkt uit onderzoek van Rabobank en Nibud. „Daar schrik ik best van”, geeft Nibud-directeur Arjan Vliegthart aan. „We weten dat crypto populair is, maar dat 27% van de jongeren erin belegt is meer dan we hadden verwacht. Crypto is zo volatiel, dan zit je echt op de grens van gokken en beleggen.”

door Gabi Ouwwerker

Beleggen is allang niet meer voorbehouden aan mensen met veel vermogen, zo laat het onderzoek zien. Bijna een derde van de jongvolwassenen belegt traditioneel, dat wil zeggen in aandelen, obligaties, fondsen en/of index-trackers. En hoewel 77% van de jongvolwassen beleggers aangeeft dat je alleen moet beleggen met geld dat je kunt missen, houden ze zich daar lang niet allemaal zelf aan.

Buffer

Zo adviseert het Nibud alleenstaanden een minimale buffer van €3.550 aan te houden voor onvoorziene uitgaven. 28% van de jonge beleggers beschikt echter over minder dan €2500 spaargeld, onder beleggers die enkel in crypto zitten is dit zelfs 39%. Mary Pieterse-Bloem, hoofd van de afdeling Beleggingscompetence bij de Rabobank kent zelfs verhalen van studenten die een deel van hun lening in crypto hebben gestopt. „Dat gaat echt in tegen alle vuistregels

In het kort

- 42% van de jongvolwassenen tussen de 18 en 30 jaar steekt geld in beleggingen.
- Ruim een kwart heeft geld in cryptomunten zitten.
- Beleggen kan een goede manier van vermogensopbouw zijn.
- Lang niet alle jonge beleggers zijn echter op de hoogte van de risico's.

van verstandig beleggen”, aldus de beleggingsexpert, tevens bijzonder hoogleraar Financiële Markten aan de Erasmus School of Economics.

Pieterse-Bloem benadrukt dat ze heel blij is dat zo veel jongeren interesse hebben in beleggen. „Het is een hele goede manier van vermogensopbouw. Ook met kleine bedragen. Het rendement op rendement is heel krachtig. Je moet echter wel voldoende spaargeld achter de hand hebben. Met beleggen zet je

geld voor de lange termijn weg dus dat moet je alleen doen met geld dat je kunt missen.”

Crypto

Net als Vliegthart maakt ze zich wel zorgen om het grote aantal jongeren dat zich bezighoudt met crypto. „Het is heel moeilijk om een onderliggende fundamentele waarde aan crypto te koppelen. Het is in feite alleen wisselgeld voor transacties die plaatsvinden op de blockchain. Crypto-aanhangers zeggen: het is het geld van de toekomst, maar dat moet de tijd nog uitwijzen.” Ze wijst erop dat crypto nu alleen speculatieve waarde heeft. „De kans is bovendien aanwezig dat overheden en centrale banken er een streep doorzetten, onder andere omdat de transacties niet transparant zijn en gebruikt worden voor witwasactiviteiten.”

„Dat een kwart van de jongvolwassenen toch in crypto's belegt, komt volgens Pieterse-Bloem vooral omdat het nieuw is en spannend. Dat sommige het als een spelletje zien, noemt ze onverstandig. „Het gaat om je financiële toekomst daar moet je verstandig mee omgaan.”

Veilig

De veiligste manier van beleggen is volgens de bijzonder hoogleraar om aandelen en obligaties in verschillende sectoren te bezitten. „En je moet ook zeker niet telkens je beleggingsopopen en markten in- en uitvliegen. Bij beleggen geldt eigenlijk: hoe saaiër,

hoe beter.” Lachend: „Dat trekt weinig jongeren aan, dat snap ik.”

Om te meten of de jongvolwassen beleggers voldoende kennis hebben over beleggen is tijdens het onderzoek een vraag over risicospreiding gesteld. Respondenten moesten de volgende vraag met waar of niet waar beantwoorden: Een aandeel van één bedrijf geeft normaal gesproken een zeker rendement dan een aandelenfonds. Slechts 57% gaf het juiste antwoord 'niet waar'.

Voorlichting

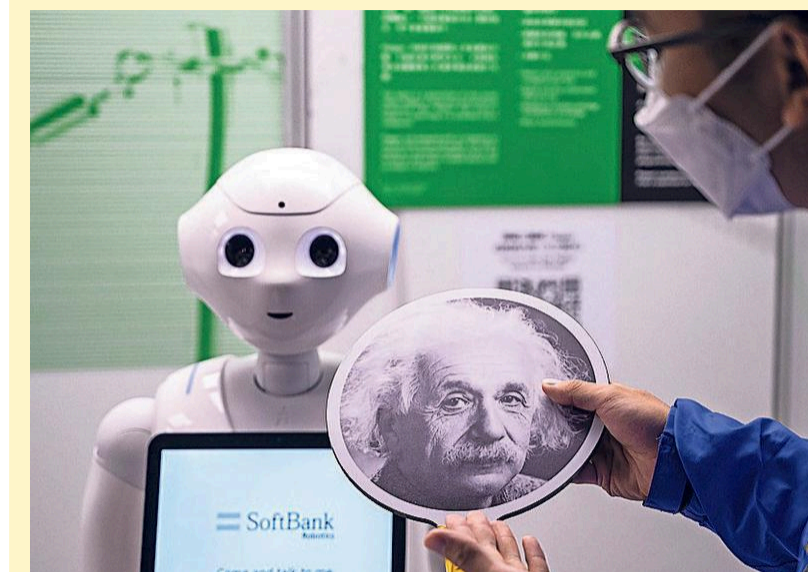
Voor Nibud-directeur Vliegthart het bewijs dat er veel meer voorlichting over beleggen moet worden gegeven. „De reclames voor beleggingsproducten zijn talrijk en ook financiële influencers laten van zich horen, maar er komt maar weinig echte informatie voorbij. We snappen dat jongeren, nu de rente zo laag is, op zoek gaan naar een andere manier om vermogen op te bouwen. En beleggen kan een goede optie zijn, maar je moet wel op de hoogte zijn van de risico's.”

Voor 85% van de respondenten die traditioneel belegt is het opbouwen van vermogen of het behalen van rendement de reden om te beleggen. Een kleine meerderheid van 56% procent noemt (ook) de wat meer hobbymatige kant van beleggen als motivatie.

Pieterse-Bloem geeft jongeren die wat spanning zoeken in beleggen de tip om dat met een klein gedeelte van hun beleggingsgeld te

doen. Stop 90% in een veilige mix van aandelen en obligaties en volg met 10% bijvoorbeeld een handjevol bedrijven waar je echt in geloof.

„Als zo'n bedrijf uitroeit tot de nieuwe Apple dan heb je goed gegokt. Eindigt het als WorldOnline, dan ben je tenminste niet al je vermogen kwijt.”

Aangeboren structuren laten mens veel makkelijker leren. FOTO ANP/HH

MENSELIJK BREIN ALS INSPIRATIE

IBM wil machines laten leren als een mens

door Wouter van Bergen

RÜSCHLIKON • In doorploegen van grote hoeveelheden data om fraude of hackers op te sporen of het herkennen van gezichten of spraak is kunstmatige intelligentie (ai) al lang sneller en preciezer dan de mens. Maar op andere manieren blijven algoritmes nog behoorlijk achter, zegt Abbas Rahimi, ai-onderzoeker bij IBM Research in Zwitserland. Zo zakte dezelfde technologie die de menselijke wereldkampioen in Go versloeg, voor de wiskundetoets op middelbaar schoolniveau. Ook vragen uit IQ-tests die de gemiddelde mens wel aankan, kan ai vaak niet oplossen.

„Als kunstmatige intelligentie zo doorgaat, kan het een dinosaurus worden”, zei Robert Haas, directeur van IBM's laboratorium bij Zürich, vorige week tijdens een bijeenkomst voor journalisten. „Enorme neurale netwerken, die zich voeden met enorm

veel data, maar wat ze kunnen valt toch vaak tegen.” Zo snapt ai vaak nog niet hoe ze regels die ze heeft uitgedokterd voor de ene taak, ook passen bij een situatie die daarop lijkt. Een algoritme begint altijd van voren af aan.

Dat is een hele klus, want daarvoor moet het zich trainen op bijvoorbeeld miljoenen plaatjes van katten, voordat het de dieren goed herkent.

„Kinderen leren veel sneller. Zij hoeven maar vier katten te zien. En snappen al jong waar ze ongeveer hun hand moeten houden als iemand een bal naar ze gooit. Terwijl het eigenlijk kennis van ballistiek en zwaartekracht vereist om uit te rekenen”, zegt Rahimi. „Daar is dus wat anders aan de hand dan alleen oefenen. Het brein heeft aangeboren structuren zodat het weet welke regels het moet toepassen.”

'Algoritme faalt vaak bij simpele IQ-tests'

„Human like ai” - algoritmes die net zoals het menselijk brein leren met ingebouwde regels die de trainingsarbeid beter sturen, zou een stap zijn naar algoritmes die veelzijdiger zijn. „Een systeem waarin we dat combineerden, kon zo'n vraag uit een intelligentietest wel aan.”

Dat moet ook flink schelen in energieverbruik. „Googles DeepMind leerde zichzelf schaken, maar gebruikt duizenden processoren en een megawatt aan vermogen. Bij menselijke hersenen is dat ongeveer 20 watt.”

Het menselijke brein helemaal nabootsen, ziet Rahimi niet gebeuren, net zoals als algoritmes die zo veelzijdig zijn als ons brein. „We ontwikkelen technologie die is geïnspireerd op het menselijk brein. Nabouwen is denk ik niet mogelijk.”

Energie steken in groene pad van Duitse stoplicht

INDEX IN BEELD

door Mark Garrelts

AMSTERDAM • Terwijl beleggers op de Duitse beurs dit jaar goede zaken doen, zien ondernemers bij onze oosterburen het glas momenteel half leeg. De wisseling van de macht in Berlijn brengt ook onzekerheid.

De Duitse hoofdgraadmeter DAX heeft dit jaar de wind in de rug met per saldo een winst van 11,2%. Het optimisme bij beleggers staat in schril con-

trast met de somberheid bij ondernemers in de grootste economie van de EU. Rein Schutte (Noesis Capital Management) benadrukt dat Duitsland met een grote maakindustrie veel last heeft de problemen in de toeleveranciersketen. „Dat is onder meer zichtbaar in de auto-industrie, waar de verkoop van nieuwe wagens hard is gedaald.”

De primeur van drie Duitse partijen, beter bekend als stoplichtcoalitie, die het regeer-

Beleggers zien een wisseling van de macht in Berlijn. FOTO ANP/HH

met elkaar kunnen vinden.”

De sterke focus van het nieuwe kabinet op duurzaamheid was op de Duitse beurs goed zichtbaar. Energieconcerns, zoals E.ON en RWE, kwamen daardoor in de belangstelling te staan. „Deze bedrijven zijn ook van belang in de 'groene plannen' van de Duitse regering”, stelt Van Schie.

koord vlot in elkaar timmerden, lijkt voor beleggers in Frankfurt een tijd van onzekerheid in te luiden. Renco van Schie (Valuedge) ziet het niet zo

somber in. „Als één partij de boel snel laat klappen, loopt het electoraat veel schade op. De snelle kabinetsformatie is ook een signaal dat ze het goed

(advertentie)

Investeren in het MKB?

Het 9e participatiefonds van Antea is inmiddels voor 92% vol!

U kunt nu nog aansluiten bij het meest ondernemende investeerdersnetwerk van Nederland. Vraag informatie aan via info@antea.nl of telefonisch op 070 - 311 59 59.

www.antea.nl

Kernpunten Antea Participaties IX

- een gespreide private equity-portefeuille
- deelname in 8 tot 12 MKB-ondernemingen
- looptijd deelnemingen 5-7 jaar
- minimumdeelname € 200.000
- rendementsstreven minimaal 10% per jaar
- gemiddeld rendement afgelopen 29 jaar 9,7% per jaar na beheerkosten

Let op! U belegt buiten AFM-toezicht. Geen vergunningsplicht voor deze activiteit.